

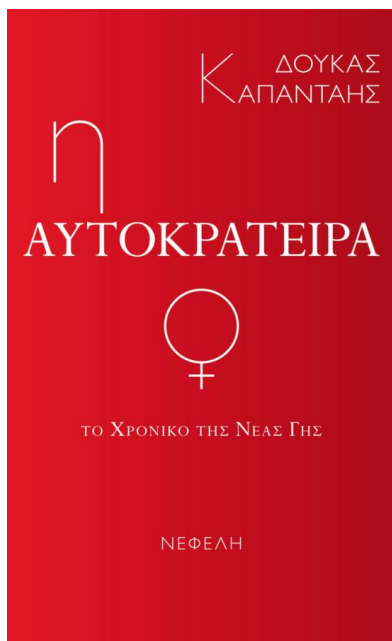
Στη Γη των αποτρόπαιων ηδονών

Nova Melancholia, «Τα χρόνια της αθωότητας», Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών

 [ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΥΛΗΣ*](#) ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • 24 ΜΑΡΤΙΟΥ 2017

Ο Ερευνητής της Ακαδημίας Αθηνών και διδάκτωρ Φιλοσοφίας με ειδίκευση στην αριστοτελική μεταφυσική και τη νεότερη λογική από Πανεπιστήμια του Παρισιού και της Βέρνης **Δούκας Καπάντας** καταθέτει το 2012 το πρώτο μέρος της μυθιστορηματικής του τριλογίας «**Η Αυτοκράτειρα**» (εκδόσεις Νεφέλη). Ένα κράμα Μαρκήσιου ντε Σαντ και σκληρής πορνογραφίας που λαμβάνει χώρα στη Νέα Γη, έναν «εφιαλτικό πλανήτη που δεν έχει σχέση με τον δικό μας και κατοικείται από ανθρώπους που δεν έχουν καμία σχέση μ' εμάς» καθώς γι' αυτούς τους απόλυτα διεστραμμένους η βιαιότητα, η τερατωδία, το αποτρόπαιο έχει καταστεί η φυσική καθημερινότητά τους.

Υπό απολυταρχικό καθεστώς, καθώς ο Αυτοκράτορας έχει ανατραπεί από τον άθλιο εξάδελφό του και ο σκοτεινός ρόλος της Αυτοκράτειρας μένει να αποκαλυφθεί, ο σαδομαζοχισμός έχει καταλάβει κάθε πτυχή της ανθρώπινης ύπαρξης με αποκορύφωμα το τηλεοπτικό ριάλιτυ όπου συμβαίνουν τα πλέον ασύδοτα προς τέρψιν του κοινού.

Το πολιτικό σχόλιο προκύπτει όχι από την ίδια τη ροή της υπόθεσης αλλά από την μομφή που εμπεριέχεται στη θεωρητική ανάλυση μεταξύ ερωτογραφίας και πορνογραφίας καθώς η πρώτη αποτελούσε, σύμφωνα με τον αφηγητή, το αναγκαστικό καμουφλάζ των πορνογράφων της Παλαιάς Γης. Υπό αυτή την αντίληψη, απαιτείτο ταυτόχρονα η τέχνη να είναι πολιτική, να μεταφράζεται σε πολιτικό μήνυμα, η ιδιώτευση και η ενασχόληση με τις ηδονές ήταν απαγορευμένες.

Το ριάλιτυ σόου του «σφραγίσματος»

Συχνά αναφερόμαστε σε «τηλε-κανιβαλισμούς» για ανώδυνα παιχνίδια ριάλιτυ, παραβλέποντας ίσως την ύπουλη χυδαιότητα «σοβαρών» εκπομπών με συζητήσεις ή συνεντεύξεις που επιδιώκουν με πλάγιους τρόπους να αποσπάσουν ή να αποκαλύψουν γαργαλιστικές ερωτικές λεπτομέρειες των καλεσμένων τους και όπου η κεκαλυμμένη λεκτική πορνογραφία αποδεικνύεται χειρότερη από την πλέον κυριολεκτική. Ταυτόχρονα, ο φακός διεισδύει σε απόκρυφα ημι-καλυμμένα μέρη του σώματος του καλεσμένου ηδονοβλεπτικά ή κυνηγάει να συλλάβει καίριες στιγμές από την ιδιωτική ζωή εφήμερων «διασημοτήτων» για να τις παραδώσει στην αρπακτικότητα βλεμμάτων φιλοθεάμονος κοινού υπό το πρόσχημα κοινωνικού

σχολίου. Ο κανιβαλισμός, με τη συμμετοχή ή όχι του θηράματος είναι καθημερινή μας τηλεοπτική πραγματικότητα.

Το κεφάλαιο της «Αυτοκράτειρας» που εμπνέει την ομάδα **Nova Melancholia** για την παράσταση με τον αμφίσημο τίτλο «**Τα χρόνια της αθωότητας**» επικεντρώνεται σε ένα ριάλιτυ σόου που προχωρά αρκετά βήματα παραπέρα από τις αντίστοιχες τηλεοπτικές εκπομπές που μπορεί να συλλάβει ο νους. Στη Νέα Γη ο λεσβιακός έρωτας έχει ποινικοποιηθεί και δημόσια τιμωρία αναμένει κυρίως τις μητέρες που συλλαμβάνονται σε ανάλογες δραστηριότητες: χτυπιούνται, βασανίζονται και, τέλος, ενώπιον του τηλεοπτικού κοινού, δοκιμάζουν την εσχάτη τιμωρία τους: να βιαστούν από τον πρωτότοκο γιο τους άνω των 17 ετών με απαίτηση να επιδείξουν ότι από τον βιασμό αυτό λαμβάνουν ικανοποίηση. Από την άλλη, μεγίστη η πρόκληση για τον νεαρό γιο να φανεί αντάξιος των περιστάσεων. Αυτό το ζωντανό σόου είναι που φέρει το όνομα του «σφραγίσματος».

Διάλογος εικόνας και λόγου

Στην παράσταση που σκηνοθετεί ο **Βασίλης Νούλας**, ένα αστικό σαλόνι δεσπόζει στη σκηνή (σκηνικό **Κώστας Τζημούλης**) ενώ αριστερά μουσικά όργανα άτακτα ριγμένα θα δεχτούν τους δύο μουσικούς του συγκροτήματος «**το κορίτσι κοιμάται**», ενεργά εμπλεκόμενους αργότερα στη δράση. Δεξιά ένα παραβάν που μάλλον περιορίζει την έκταση του σκηνικού χώρου και μπροστά του ένα μικρόφωνο.

Τρεις γυναίκες, με κομψά, καλόγουστα φορέματα (κοστούμια της **Νάνας Σαχίνη**) κάθονται στον καναπέ ή στην πολυθρόνα, μία σερβίρει επαναληπτικά τσάι με θορυβώδη τρόπο και μετά από ανταλλαγές πονηρών βλεμμάτων και χαμόγελων αυνανίζονται έως ότου επανέλθουν στην τάξη και σερβιριστούν εκ νέου με τσάι. Αργότερα θα καταλήξουν σε ερωτικά συμπλέγματα.

Η όλη σκηνική δράση συνοδευόμενη με ψιθυριστό κοινότοπο λόγο θα βρει αργότερα αντίκρισμα – σύμφωνα με την πάγια σκηνοθετική τακτική του Βασίλη Νούλα- στην αφήγηση λόγου από έναν άντρα που θα διηγηθεί τη διαμεσολαβημένη θέαση του ριάλιτυ του «σφραγίσματος» ως νεαρό αγόρι που, μαζί με την αδελφή του, παρακολουθούν από την κλειδαρότρυπα του σαλονιού τους γονείς τους και μια φίλη τους να παρακολουθούν το ριάλιτυ στην τηλεόραση. Ταυτόχρονα, αναρωτιούνται αν η μητέρα τους έχει σχέση με τη φίλη και άρα υποπίπτει στο αμάρτημα που θα οδηγούσε στην τιμωρία της με τη συμμετοχή του γιου σε μελλοντικό ριάλιτυ την ίδια στιγμή που το χεράκι της αδελφής, σε μια τυχαία όσο και αθώα χειρονομία, ακουμπά το πέος του αδελφού οδηγώντας το, σε συνδυασμό με το θέαμα, στην εκσπερμάτιση. Τα χρόνια της αθωότητας...

Η διακεκομμένη, στα επιμέρους σημεία της, αφήγηση που αναλαμβάνουν εμβόλιμα όλοι οι ηθοποιοί, άλλοτε συμβαδίζει και άλλοτε απέχει από τη σκηνική δράση η οποία, σε πλήρη αντίθεση προς τις τιμωρικές διαδικασίες που προβλέπει η Νέα Γη, «δοξάζει» την ηδονή και κυρίως τη λεσβιακή της εκδοχή. Τα πρόσωπα άλλοτε ταυτίζονται με τα πρόσωπα της αφήγησης άλλοτε αποκόπτονται από αυτά, ακολουθώντας ένα παράλληλο «εικονικό» κείμενο. Στο αίμα

και σπέρμα του σόου αντιπαρατίθενται σκηνικά το τσάι, το γάλα, το ούισκι σε μια αντιστικτική αναλογία υγρών.

Το όλο σκηνικό όπως και τα κομψά κοστούμια καταλήγουν εν τέλει σε μια πλήρη ακαταστασία, σε συνονθύλευμα χωρίς ταυτότητα, ενώ οι δύο μουσικοί αναλαμβάνουν ενεργότερο ρόλο με τον ένα να φορά λαμέ σακάκι ενώ τον νεαρό τραγουδιστή ντυμένο πλέον με λαμέ φόρεμα σε μια προφανή επιδίωξη να κλείσει την παράσταση με υπερτονισμό της queer αισθητικής.

Υπό τη στέγη της Στέγης

Το μυθιστόρημα του Καπάντα δεν συνιστά εύκολα διαχειρίσιμο για τη σκηνή υλικό. Ο Βασίλης Νούλας, συστηματικός μεταφορέας πεζογραφημάτων στη σκηνή με συγκεκριμένη μεταμοντέρνα οπτική, αφήνει τον ενδιαφέροντα λόγο να ακουστεί χωρίς παρεμβάσεις, προχωρώντας σε μια εικαστική σκηνική σύνθεση που στην ουσία εμβολίζει το κείμενο, το σχολιάζει, το καθιστά υλικό έμπνευσης για παράλληλο νόημα. Καθοριστική σε αυτό το εγχείρημα η διαθεσιμότητα των πολύ καλών ηθοποιών της παράστασής του: του **Κώστα Κουτσολέλου** με την καθαρή, υπαινικτικά χρωματισμένη εκφορά λόγου, της απολαυστικής στις φωνητικές αλλά και κινησιολογικές της λεπτομέρειες **Βίκυς Κυριακουλάκου**, της επί σκηνής δοτικής σωματικά **Δέσποινας Χατζηπαυλίδου**, της εύστοχα προσποιούμενης τη σεμνότυφη στις κινήσεις και τον λόγο της **Αλέξιας Σαραντοπούλου**. Ηθοποιοί που γνωρίζουν να δημιουργούν σκηνικούς τύπους εντός μιας παράστασης που κινείται παράπλευρα στο όποιο κείμενο, επιτελώντας τη δική τους περφόρμανς καθώς τα όσα περιγράφονται λεκτικά ουδέποτε θα αναπαρασταθούν σκηνικά.

Η δράση τους, επομένως, ανοίγεται πέρα από το εκφερόμενο κείμενο και, «χωρίς αναφορά στην κοινωνικοπολιτική επικαιρότητα του συρμού», όπως δηλώνει η **Nova Melancholia**, αφήνει τη φαντασία του θεατή να κάνει συνειρμούς, να δει πίσω από τις κλειδαρότρυπες αστικών ή λαϊκών σαλονιών, να σκεφτεί ίσως σε τι τον εθίζει η δική του «σοβαρή» τηλεοπτική πραγματικότητα η οποία, εν σπέρματι, εμπεριέχει εκείνη της όποιας Νέας Γης, του αύριο. Την εξαθλίωση που του προσφέρει ως πρότυπο η πρωινή του κουτσομπολίστικη διασκέδαση που χλευάζει και κρίνει ό,τι βρεθεί στον δρόμο της με προκλητική άγνοια και ισοπεδωτική κριτική · τον εύκολο διασυρμό δικαίων και αδίκων στην οποία επιδίδονται αναίμακτα οι χιουμοριστικές εκπομπές · τη δίχως φραγμό μετατροπή του θεατή σε ηδονοβλεψία και την αναγωγή του τιποτένιου σε είδηση που του προσφέρουν τα βραδινά τρέκ-σόους.

Κατά πόσο, ωστόσο, ένα τέτοιου είδους θέαμα, στημένο με ανορθόδοξους όρους, μπορεί να φιλοξενηθεί σε μια σκηνή όπως αυτή της **Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών**; Κατά πόσο η Στέγη, παρά τις πρωτοποριακές παραστάσεις που έχει φιλοξενήσει, έχει δημιουργήσει ένα συνειδητοποιημένο, ως προς το θέαμα που επιλέγει να δει, κοινό; Κατά πόσο η Στέγη, με τη λάμψη που την περιβάλλει, μπορεί να λειτουργήσει ως εκπαιδευτικός μηχανισμός για τη δημιουργία «ενήμερων» θεατών εναλλακτικών παραστάσεων;

Την ημέρα που είδα την παράσταση, σημαντικό μέρος του κοινού εκδήλωνε, από την πρώτη συνήθη σκηνή συμπεριφορά θεατή ποδοσφαιρικού αγώνα. Μιλούσε, σχολίαζε, κορόιδευε δυνατά, χαχάνιζε καθόλη τη διάρκεια της παράστασης δίχως ωστόσο να γιουχάρει ή να αποχωρήσει θεαματικά – γεγονός που θα ήταν, εν τέλει, περισσότερο αποδεκτό. Δεν εκδήλωνε την αντίθεσή του στο θέαμα αλλά το υπέσκαπτε εκ των έσω, μην επιτρέποντας έτσι και στους υπόλοιπους τη σωστή ακρόαση και θέαση.

Γι' αυτό, δεν πιστεύω τελικά ότι η παράσταση κατάφερε να δημιουργήσει αισθητική αντιπαράθεση μεταξύ θεατών αλλά να αντιμετωπιστεί ως τηλεοπτικό σόου που βλέπουμε από τον καναπέ μας. Αυτό που παριστανόταν ως σχόλιο του πραγματικού, φωτισμένο από τον **Τάσο Παλαιορούτα**, επί σκηνής, αναδιπλασιαζόταν στη σκοτεινή πλατεία. Τα πρόσωπα της «Αυτοκράτειρας» ήταν τελικά οι «θεατές της». Οι κάτοικοι της Νέας Γης είχαν μετοικήσει στη θεατρική πλατεία της Στέγης. Ας ελπίσουμε ότι δεν έχουν κλείσει μόνιμο στασίδι...

Οι φωτογραφίες της παράστασης είναι του **Ανδρέα Σιμόπουλου**.

Καθηγητής Σημειωτικής του Θεάτρου και Θεωρίας της Επιτέλεσης στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών.